

VIERING VAN DE ZONDAG IN DE MARANATHAKERK

zondag 14 mei 2017

De naam van deze zondag is heel toepasselijk
zondag Cantate, zondag Zing!!

De naam maakt zichtbaar, of beter gezegd: hoorbaar,
dat de tijd tussen Pasen en Pinksteren één grote feesttijd is, een tijd om te zingen!
Het feest van de opstanding zingt door.

En vol belofte zal de cantate vandaag zingen van droefheid die tot blijdschap worden zal,
van verdriet dat veranderen zal in vreugde.

Vol belofte - of zouden wij eerder zeggen: vol verlangen?

De taal van de cantate is taal van eeuwen her, niet van nu,
maar dat verlangen dat de cantate verwoordt
is van alle tijden en van alle plaatsen.

De taal van de muziek is onovertroffen.

Heel de cantate door hoor je de droefheid en
hoor je de vrolijkheid, tegenstelling, contrast, schaduw en licht,
wenen en lachen, maar de muziek neemt ons mee naar de vreugde toe, het eindigt
in vrolijkheid. Belofte!

Inleidende woorden bij de lezing

De lezing van deze dag komt uit het evangelie naar Johannes.

Een aantal hoofdstukken lang, Johannes 13-17, horen we hoe Jezus met zijn leerlingen
aan tafel zit en met hen spreekt.

Nou ja, met hen spreekt,
gesprekken zijn het nauwelijks te noemen,
het is meer een afscheidsrede, een afscheidsgroet
van Jezus voor zijn leerlingen –
over de vraag, een vraag van altijd en telkens weer:
hoe verder? Hoe nu verder?

EVANGELIELEZING: Johannes 16:5 t/m 15 (Nieuwe Bijbelvertaling 2004)

UITLEG en VERKONDIGING

Gemeente van Jezus Christus,

onlangs las ik een boek van Marita de Sterck,
een Vlaamse schrijfster die veel boeken schrijft voor jongeren,
van 15 tot 20 of zo.

Ook voor volwassenen mooi, vind ik -
ze schrijft 'jong', maar nergens kinderachtig.

Dit keer las ik van haar: 'Wild vlees',
een boek geschreven vanuit het perspectief van een 17-jarige.
Over zijn boosheid en rouw na het onverwachte overlijden van zijn opa,
met wie hij een speciale band had en een bijzondere geschiedenis.
Een verhaal over de grote vraag hoe je verder gaat
als iemand met wie je zo verbonden was,
heengaat, er niet meer is.
Een open, soms rauw, en vooral hartverwarmend boek,
dat ook gaat over liefde en verliefdheid en de verwarring die niet alleen
17-jarigen kan overvallen. Over liefde en een weg vinden, toch...

Op de achterflap stonden als korte samenvatting de
volgende woorden:

dit is een boek over verdriet en gemis,
en over de beste tegenzet, die liefde heet.

Die woorden bleven

- ook toen het boek uit was -
door mijn hoofd zingen...

En met die woorden

zitten we ook middenin de tekst
van deze dag:

want Johannes schrijft over verdriet en gemis,
en over liefde als de beste tegenzet.

Misschien zou je zelfs kunnen zeggen
dat 'liefde als tegenzet' een samenvatting is
van dit hele evangelie.

Met Johannes belanden we vandaag

midden in een gesprek van Jezus met zijn leerlingen.

De hoofdstukken 13 tot en met 17 zijn één en al gesprek, waarbij
dan wel vooral Jezus aan het woord is...

Het zijn gesprekken in beslotenheid, een laatste maaltijd,
de tijd lijkt even stil te staan, stilte voor de storm,
voor het verhaal verder gaat met verraad en dood en einde,
het is een afscheidsmaal, een afscheidsgesprek.

Een gesprek over de vraag: hoe verder.

Op de bodem van de ziel van de leerlingen

leeft de vraag hoe ze verder moeten zonder hem.

Wij zonder jou, hoe moet dat?

Het Johannesevangelie is geschreven
voor een gemeente in crisis.

Als Johannes, zijn naam betekent God is barmhartig,
schrijft zitten we ergens aan het eind
van de eerste eeuw.

De kloof tussen de Jezusbeweging en de synagoge
wordt groter. Pijnlijke verwijdering van de eigen broeders
en zusters. Conflicten, haat. Een tijd van tegenover.

Dat bracht droefheid teweeg, smart, verdriet.

Hoe verder?

Hoe moet dat met ons als kleine club
in die grote wereld?

Waar is een weg?

Die gemeente van Johannes leefde in een dictatoriale context.

De macht van Rome liet zich gelden
tot in de details van het
bestaan.

Grote machten, problemen van wereldformaat,
een veranderende wereld. Vragen die groter zijn dan wij aankunnen.

Hoe blijf je overeind?

Wat is goed? Welke weg kies je?

Pasen gevierd,

feest van het leven, feest van lachen en juichen,
en hoe dan verder?

De paasmorgen breekt aan. Hij is voor altijd weggegaan.

Dicht Marjoleine de Vos

in haar gedicht 'Gedachtenis'.

En daar zitten we dan...

Hoe verder?

Hoofdstukken lang

laat Johannes Jezus met zijn leerlingen spreken.

Over heengaan

en over verdergaan.

En we horen Jezus zeggen dat hij wel heengaat,
maar niet alleen laat.

Hij zal ruimte maken voor de pleitbezorger.

In het Grieks staat daar een woord dat op diverse wijzen
kan worden vertaald:

met trooster, advocaat, helper, bijstand, metgezel, compagnon.

Jezus belooft zijn leerlingen, om het maar eens in katholieke termen te zeggen,
altijddurende bijstand. Hij gaat, maar blijft.

Om Marjoleine de Vos nog maar weer even te citeren:
De paasmorgen breekt aan. Hij is voor altijd weggegaan.
Voor altijd opgestaan in nieuwe staat, als een verhaal.

Een nieuwe situatie breekt aan.

Er komt ruimte voor de leerlingen om hun eigen weg te zoeken
in de geest van Jezus.

En wat die geest doet is de leerlingen,
die gemeente van Johannes en ook ons hier nu,
telkens weer herinneren aan,
binden op,
de woorden van Jezus.

Wat die geest doet is de leerlingen telkens
weer terugbrengen bij dat verhaal,
daar haalt hij uit, daar spreekt hij van,
het verhaal van Jezus.

Een verhaal dat samengevat zou kunnen worden
met het woord liefde. Lees die hoofdstukken 13 t/m 17 en je hoort telkens
weer taal van verbondenheid: heb elkaar lief, zoals ik jullie heb lief gehad, heb lief, heb lief,
geef liefde door van hand tot hand. Blijf met elkaar verbonden, wees solidair.
Zo zul je als mijn leerlingen herkenbaar zijn.

Een verhaal over de
beste tegenzet die liefde heet.

Als de weg naar het leven...

Naar de vreugde...

De cantate zal droefheid tot klinken brengen
en vrolijkheid laten sprankelen.
Het eindigt op hoge toon.

Die hoge toon klinkt ook in de tekst van vandaag.
Johannes spreekt van zonde en van gerechtigheid, ook weer oude woorden,
maar het lijkt dat hij ons hier voor de keus plaatst, de keus van elke dag opnieuw,
tussen kwaad en goed, onrecht en recht, dood en leven, kies dan het leven!
En haast jubelend, op hoge toon, zegt hij dan,
zingt hij dan, zou je beter kunnen zeggen,
dat de heerser over deze wereld geoordeeld is.

Taal die nergens op slaat, zou je zeggen,
de groten zitten op hun troon, machtigen halen macht naar zich toe,
slaan om zich heen, we zien het verbaasd en verbijsterd aan,
en Johannes zingt dat die heerser al geoordeeld is,
ontmaskerd, in zijn hemd.

En dat is toch het mooie van zo'n huis als dit,
dat er een plek is waar we dit zingen,
hevig voorbarig,
hoopvol, beloftevol,
de vreugde, de vrolijkheid, ze zullen het
laatste woord hebben. Het recht zal zegevieren.
Dat zingen we hier:
een opstandige daad, een revolutionaire bezigheid,
een subversieve actie.

Blijven zingen dus,
zeker ook vandaag, zondag cantate,
maar niet alleen vandaag,
blijven zingen!

Zingen als tegenzet.
Halleluja.
Amen.